

КАРТА РИЗИКІВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ НБУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Полтавський державний аграрний університет

Анотація. Досліджено можливості оцінки банківських ризиків на основі карти ризику фінансового сектору України запропонованої Національним банком України.

Ключові слова: банківські ризики; карта ризиків фінансового сектору України; Національний банк України.

Abstract. The possibility of assessing banking risks based on the risk map of the financial sector of Ukraine proposed by the National Bank of Ukraine was investigated.

Keywords: banking risks, financial sector risk map of Ukraine, National Bank of Ukraine.

Банківські ризики – це ризики притаманні комерційним банківським установам, однак це ризики, що здійснюють вплив на банківську систему в цілому, на діяльність всіх економічних суб'єктів держави, а отже і на державу загалом.

Вплив банківських ризиків на діяльність держави в цілому та її економічних суб'єктів підсилює вагомість оцінки банківських ризиків з ціллю здійснення ефективного управління.

Оскільки банківські ризики – надзвичайно важливий об'єкт контролю в межах держави в цілому, то НБУ активно здійснює банківське регулювання, нагляд та контроль за банківською діяльністю в цілому та за банківськими ризиками зокрема. Даний моніторинг і контроль НБУ здійснює на базі виїзних і безвиїзних перевірок із застосуванням нормативів, що окреслюють можливості утворення ризиків у найбільш важливих для банку ділянках [2, 3].

НБУ окрім оцінки діяльності банків загалом та вчасного окреслення банківських ризиків зокрема за економічними нормативами з ціллю оцінки банківських ризиків пропонує використовувати карту оцінки ризиків фінансового сектору України [1, 3].

Карта оцінки ризиків фінансового сектору України являє собою інструмент здійснення аналізу ризиків у фінансовому секторі загалом та у банківській сфері зокрема. Оскільки фінансова система України є банкоцентричною, то все ж таки найбільш цікавою та корисною дана карта стане саме для банківського сектору [1].

Ця карта в межах комерційних банків дозволяє:

- визначити основні ризики притаманні комерційним банкам України;
- оцінити банківські ризики за кожним із напрямів, що формує конкретний банківський ризик в межах агрегованого показника за певним ризиком (враховуючи середньоарифметичну складову), в межах агрегованого показника за сукупністю банківських ризиків;
- здійснити градацію та ранжування за банківськими ризиками та сформувати теплову карту банківського сектору;
- вчасно окреслити вузькі місця в межах конкретного банку та банківської системи;
- здійснювати регулюючий вплив на банківські ризики [1].

Звертаючись до зарубіжного досвіду, варто відзначити, що монетарні регулятори багатьох країн здійснюють формування власних карт відносно ризиків фінансового сектору. При цьому, як правило, дані карти підлягають широкому оприлюдненню [1].

В межах України монетарний регулятор - Національний банк України оприлюднює карту ризику фінансового сектору України із 2015 р. У 2021 р. дана карта набула змін враховуючи зарубіжний досвід монетарних регуляторів [1]. Так, зокрема, в межах цієї карти НБУ [1]:

- здійснив акцент на кількісних індикаторах (раніше враховувалась експертна думка фахівців НБУ);

- збільшив період аналітики до річного (раніше враховувався піврічний період);
- врахував ризики в межах фінансового сектору в цілому (раніше акцент був лише на банківських ризиках).

Індикатори оцінки банківських ризиків згідно карти оцінки ризику фінансового сектору України від НБУ подані в табл. 1.

Таблиця 1

Індикатори оцінки банківських ризиків за картою ризику фінансового сектору України від НБУ

Банківський ризик як індикатор оцінки	Характеристика процесу оцінки банківських ризиків
Макроекономічний ризик	- дозволяє здійснити аналіз загального стану економіки України, як чинника впливу на ефективність в банківській системі
Кредитний ризик	- дозволяє здійснити аналіз обсягів непрацюючих кредитів, формування додаткових банківських резервів як індикаторів ефективності діяльності банку
Ризик достатності капіталу	- дозволяє здійснити аналіз достатності капіталу з ціллю формування захисту від ризиків
Ризик прибутковості	- дозволяє проаналізувати можливості банку стосовно формування та впливу на прибуток
Ризик ліквідності	- дозволяє проаналізувати можливості банку відносно платоспроможності та вчасного реагування на виконання зобов'язань
Валютний ризик	- дозволяє проаналізувати вплив валютного ринку на прибутковість банку

Джерело: [1, 2, 3]

Вважаємо, що система оцінки банківських ризиків за картою ризику фінансового сектору України, яку пропонує НБУ є досить багатогранною, оскільки включає 40 індикаторів враховуючи як зовнішні, так і внутрішні загрози. При цьому, моніторинг та оцінка основних індикаторів згідно карти ризиків фінансового сектору України від НБУ дає змогу вчасно визначити вузькі місця в діяльності банку, вчасно виявляти вплив зовнішніх загроз та вчасно реагувати на них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національний банк України: Карта ризиків фінансового сектору України від 22 жовтня 2021 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risk_map_2021.pdf?v=4 (дата звернення 26.01.2023 р.).
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. № 2121-III / Верховна рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 26.01.2023 р.).
3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. № 679-XIV/ Верховна рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 26.01.2023 р.).

Дроботя Яна Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, Полтава, e-mail: iana.drobotia@pdaa.edu.ua

Дорошенко Ольга Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, Полтава, e-mail: olga.doroshenko@pdaa.edu.ua

Краснікова Оксана Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, Полтава, e-mail: oksana.krasnikova@pdaa.edu.ua

Drobotia Yana A., candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the

Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, Poltava, e-mail: iana.drobotia@pdaa.edu.ua

Doroshenko Olga O., candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, Poltava, e-mail: olga.doroshenko@pdaa.edu.ua

Krasnikova Oksana M., candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, Poltava, e-mail: oksana.krasnikova@pdaa.edu.ua